Asiantuntijalausunto: Valtioneuvoston puolustusselonteko

Valtioneuvoston puolustusselonteko on selkeä, realistinen ja jopa profetaalinen todetessaan, että *"Suomen puolustuksen toimintaympäristö on epävakaa ja vaikeasti ennakoitava, ja turvallisuustilanne voi heikentyä nopeastikin."* (s. 3). Yritän lausunnossani tuoda tiivistetysti esiin joitain taustatekijöitä, jotka voivat johtaa sodan uusiutumiseen Ukrainassa tai jopa sodan laajenemiseen muualle. Tässä yhteydessä on kuitenkin syytä alleviivata, että tulevaisuus on sankan usvan peitossa ja tilanne elää alinomaan. Samalla voidaan kuitenkin varmuudella todeta, että tekijöitä sodan uusiutumiselle ja laajenemiselle on lukuisia, joista yritän seuraavassa tuoda esiin merkittävimpiä. Keskityn lausunnossani toimintaympäristön arviointiin erityisesti talouden näkökulmasta. Olen liittänyt lausuntoni sähköiseen versioon hyperlinkeillä lähteitä, jotka tuovat esiin näkemyksieni faktapohjaa.

Ukraina: Donald Trumpin yhteydenotto Vladimir Putiniin 12. helmikuuta käynnisti prosessin, joka ei yksinomaan uhkaa itsenäisen Ukrainan tulevaisuutta, vaan se myös murentaa Yhdysvaltojen uskottavuutta turvallisuutta tuottavana kumppanina. Yhdysvaltojen sotilaallista apua Ukrainan puolustukselle on tällä hetkellä vaikeasti korvata, vaikka kokonaisuudessaan Eurooppa on Venäjän hyökkäyssodan aikana avustanut Ukrainaa Yhdysvaltoja enemmän (lähde). Ukrainan asevoimien yleisesikunnan entisen varapäällikön mukaan Ukraina pystyy jatkamaan sotatoimia kuusi kuukautta ilman USA:n apua. Eurooppa ei hänen lausuntonsa mukaan kykene paikkaamaan Yhdysvaltojen mahdollisesti jättämää aukkoa (lähde). Myös ukrainalaisten sotaväsymys alkaa näkyä mielipidetutkimuksista (lähde). Toisaalta ukrainalaisten luottamus presidenttiinsä Volodomyr Zelenskyiin on säilynyt korkeana (lähde), joskaan hän ei tällä hetkellä ole suosituin Ukrainan seuraavaksi presidentiksi (lähde).

Yhdysvaltojen luonnonvarasopimusehdotus, jonka perusteella Ukrainan tulisi ohjata puolet luonnonvarojen myynnin ja infrastruktuurin käytön tuotoista Yhdysvaltojen täysin hallitsemaan säätiöön, kunnes 500 miljardin dollarin raja on täynnä (lähde), on kohtuuton, sillä Ukrainan valtion budjettitulot jäävät tänä vuonna alle 60 miljardin dollarin (lähde). Zelenskyin sunnuntain pressikonferenssin mukaan Ukraina ei tule hyväksymään Trumpin hallinnon ehdotusta (lähde), sillä ehdotus ei esimerkiksi tarjoa Ukrainalle Yhdysvaltojen turvatakuita (lähde). Ukraina tekee kenties lopullisen päätöksensä asiasta tällä viikolla. USA on tähän mennessä antanut apua Ukrainalle noin 115 miljardia dollaria (lähde), mikä tarkoittaisi sitä, että Ukraina joutuisi maksamaan USA:n vastikkeetta antamasta avusta nelinkertaisen hinnan. Tämä herättää myös laajemman kysymyksen, mikä tulee olemaan USA:n ydinasesuojan hinta Euroopan Nato-maille ja voiko sen tarjoamaan suojaan enää ylipäätään luottaa (lähde)?

Trump toistaa kerta toisensa jälkeen Kremlin Ukraina-narratiivia (lähde), mikä viittaa siihen, että Trumpin lähellä toimii Kremliin/Venäjän tiedustelupalveluun yhteyttä pitävä henkilö, joka syöttää Kremlin propagandaa Yhdysvaltain presidentille (lähde). Ukrainalla ja sen tulevaisuudella ei näytä olevan Trumpin päätöksenteossa suurtakaan painoarvoa, sillä Trump on suunnannut katseensa Kiinaan ja kenties pyrkii heikentämään Kiinan ja Venäjän strategista kumppanuutta tarjoamalla Venäjälle edulliset tulitaukoehdot Ukrainan kustannuksella.

Yhdysvallat: USA on jo aiemmin selväsanaisesti ilmaissut keskittyvänsä päävastustajansa Kiinan globaalin vaikutusvallan patoamiseen. Kansainvälisen valuuttarahaston mukaan Kiina kasvaa nykyisellä kasvuvauhdilla Yhdysvaltoja suuremmaksi taloudeksi kahden vuosikymmenen kuluttua. Ostovoimapariteetilla mitattuna Kiinan BKT ylitti Yhdysvaltojen vastaavan jo vuonna 2016 (lähde). Kiinan talouden rakenteellisesta epävakaudesta on varoiteltu vuosia, mutta vaikuttaa siltä, että esimerkiksi Kiinan asuntokupla ei ole puhkeamassa ainakaan lähiaikoina (lähde). Toinen tekijä, joka tekee Kiinan talouden haavoittuvaksi, on maan riippuvuus viennistä saatavista tuloista. Kiinan korkeasta vientiriippuvuudesta antaa viitteen se, että viennin arvon suhde BKT:hen on Kiinassa liki 20%. Vastaava tunnusluku Yhdysvalloissa on alle 10% (lähde). Kolmanneksi johtajan äkillinen ja yllättävä kuolema voisi aiheuttaa ainakin poliittista turbulenssia. Xi Jinping täyttää 72 vuotta 15. kesäkuuta. Trump täyttää päivää aiemmin 79 vuotta.

Kiina on jo tällä hetkellä Yhdysvaltoja suurempi kauppamahti. Itse asiassa USA on Kiinaa suurempi kauppakumppani vain noin 45 maalle maailman 200 valtiosta. Puolet näistä maista löytyy latinalaisesta Amerikasta ja Karibian pienien saarivaltioiden keskuudesta. Tosin Euroopan unionille USA oli Kiinaa suurempi kauppakumppani vielä vuonna 2023 (lähde). Vaikka Kiina on jo maailmankaupan ykkönen, USA on yhä Kiinaa suurempi ulkomaisten investointien kohde ja lähde (lähde). Myös Yhdysvaltojen satsaukset asevoimiinsa ovat yli kaksinkertaiset Kiinaan verrattuna (lähde), joskin suhteutettaessa puolustusmenot niiden todelliseen ostovoimaan, ero kaventuu rajusti. USA on myös maailman suurin asekauppias muodostaen jo 40 prosenttia maailman aseviennistä. Koska Yhdysvaltain

sotateollisuus on pitkälti kotimarkkinavetoinen, muiden käymä sota ja niiden varustautuminen sotaan palvelee USA:n taloudellisia intressejä (lähde).

Kamppailussa maailman johtavan suurvallan asemasta ei yllättäisi, vaikka USA pyrkisi rikkomaan Kiinan ja Venäjän välisen strategisen kumppanuuden jopa Ukrainan kustannuksella. Tosin tällainen politiikka syö USA:n uskottavuutta Yhdysvaltojen muiden kumppaneiden keskuudessa. Eikä ole missään nimessä itsestään selvää, että USA onnistuu horjuttamaan Moskovan ja Pekingin välistä kumppanuutta. Putin on KGB:n kouluttama harhauttaja (lähde).

Vuonna 2023 USA:n ja Venäjän välinen kauppavaihto oli vain kaksi prosenttia verrattuna Kiina-Venäjä-kaupan arvoon. Yhdysvalloilla ei ymmärrykseni mukaan ole merkittävää taloudellista porkkanaa tarjottavanaan Venäjälle, vaikka USA-Venäjä-kauppavaihto nousi hyökkäyssotaa edeltävälle tasolle, joka oli seitsenkertainen nykyiseen verrattuna. USA:n Venäjä-kaupan mahdollisesta kasvusta huolimatta USA olisi yhä Kiinaa huomattavasti pienempi kumppani Venäjälle (lähde). Edellisen lisäksi venäläiset ovat lähtökohtaisesti epäluuloisia Yhdysvaltoja kohtaan (lähde), jota Kreml on pitänyt päävastustajanaan toisen maailmansodan loppumisesta lähtien. Tämä syvälle juurtunut epäluulo tuskin tulee katoamaan Trumpin Venäjä-veljeilystä huolimatta. Tämän takia en ole lainkaan optimistinen sen suhteen, että Kiinan ja Venäjän strateginen kumppanuus järkkyy. Tästä seuraa se, että Ukrainan mahdollinen uhraaminen voi osoittautua Washingtonille suureksi virhearvioksi, sillä sen myötä USA:n luotettavuus ennakoitavana turvallisuutta tuottavana partnerina heikkenee länsimaiden silmissä.

Kiina: Kiina on neljässä vuosikymmenessä kasvanut Italiaa pienemmästä taloudesta lähes Yhdysvaltojen kokoiseksi (lähde). Vaikka Kiinan vuotuinen talouskasvu on puoliintunut tämän vuosituhannen ensimmäisen vuosikymmenen 10 prosentista (lähde), kasvu tarjoaa yhä Pekingille rahoituksellisia voimavaroja kasvattaa sotilasmenojaan. Tällä vuosituhannella Kiinan sotilasbudjetti on kasvanut yli kymmenkertaiseksi (lähde), mikä on myös mahdollistanut maan ydinasearsenaalin kasvattamisen 600 ydinkärkeen. Vaikka määrä on vain reilu kymmenesosa USA:n ja Venäjän ydinkärkiarsenaalista, Kiina on nousemassa myös ydinkärjillä mitattuna suurvaltakerhoon näköpiirissä olevassa tulevaisuudessa (lähde).

Kiinan globaalia taloudellista vaikutusvaltaa lisää BRICS-liittouma, johon kuuluu kymmenkunta jäsentä ja jota kuinkin saman verran kumppanuusmaita. Vaikka liittouma on eripurainen, on hyvä huomata, että BRICS:n jäsenvaltiot kattavat lähes puolet maapallon väkiluvusta ja kolmanneksen maailman ostovoimakorjatusta BKT:sta (lähde). Lisäksi liittoumaan näyttää yhä liittyvän uusia kumppanivaltioita (lähde), ja USA:n päätös lakkauttaa USAID todennäköisesti vauhdittaa Kiinan aseman vahvistumista 'globaalissa etelässä' (lähde).

Siitäkin huolimatta, että Kiinan vapautusarmeija PLA:n perustamisesta tulee kahden vuoden kuluttua kuluneeksi 100 vuotta ja julkisuudessa on huhuttu Xi Jinpingin haluavan yhdistää Taiwan Kiinaan, Economist Intelligence Unit arvioi tuoreimmassa raportissaan 'Five-year forecast: China' hyökkäyksen Taiwaniin olevan epätodennäköinen aikavälillä 2025-2029 (lähde). On kuitenkin mahdollista, että USA:n Kiina-vastainen ulkopolitiikka lisää poliittista painetta Kiinan kommunistisen puolueen sisällä reagoida Yhdysvaltojen toimiin, mikä voi jopa johtaa siihen, että Kiina yrittää asettaa Taiwanin merisaartoon, mikä toimenpide voisi eskaloida saarron jopa kolmanneksi maailmansodaksi. Vaikka merisaarto ei ole todennäköinen eikä edes Kiinan talouden etujen mukainen, tätäkään vaihtoehtoa ei voi täysin poissulkea ennusteista, sillä yhden Kiinan-periaatteella on vahva asema kiinalaisessa ajattelussa. Rauhanomainen integraatio olisi Kiinalle rationaalisempi vaihtoehto, sillä Kiina muodostaa Taiwanin ulkomaankaupasta jo tällä hetkellä reilun neljänneksen (lähde). Kiina on lisännyt kultaostojensa määrää (lähde) ja myynyt aiemmin ostamiaan valtionvelkakirjoja USA:ssa (lähde), mikä ehkä indikoi Kiinan varautumista turbulenttiin tulevaisuuteen eli laajempaan taloudelliseen yhteenottoon Yhdysvaltojen kanssa.

Puolustusselonteossa tuodaan useaan otteeseen esiin Kiinan vaikuttamispyrkimykset ja niiden kasvu Suomessa sekä maamme lähialueilla. Kiinan vaikuttamistoimet nousevat esiin myös Suojelupoliisin (lähde) ja sotilastiedustelun (lähde) katsauksissa. Vaikuttamistoimiensa ohella Kiina pyrkii vahvistamaan asemaansa arktisella alueella (lähde 1; lähde 2). Koska koillisväylän käyttö on globaalissa meriliikenteessä vähäistä ja arktiset luonnonvarat on jo jaettu arktisten valtioiden kesken, Kiina kenties haluaa saada jalansijan arktisella alueella, mikä parantaisi sen sotilaallista näkökykyä suhteessa Yhdysvaltoihin. Ohjusten lentorata Kiinan ja Yhdysvaltojen välillä on lyhyimmillään juuri arktisen alueen yli, jollei Alaskaa oteta huomioon.

Venäjä: Venäjä ei tule hillitsemään sotateollista tuotantoa edes siinä tapauksessa, että Ukrainaan saadaan aikaiseksi rauha, koska Venäjä joutuu korvaamaan sodan massiiviset materiaalimenetyksensä – yli 10.000 tankkia, yli 20.000 panssaroitua ajoneuvoa ja liki 40.000 muuta ajoneuvoa (lähde). Itse asiassa Venäjä ei voi pysäyttää sotatuotantoaan, sillä venäläispankit ovat Kremlin määräyksestä rahoittaneet sotateollisia yrityksiä 210-250 miljardilla dollarilla. Mikäli tuotanto pysäytettäisiin, uhkana olisi ainakin pienimuotoinen pankkikriisi, sillä ilman kysyntää sotateolliset yritykset eivät pysty maksamaan velkojaan takaisin pankeille, jolloin ne puolestaan ajautuisivat vaikeuksiin (lähde). Sotateollisten yritysten pankkiluototus muodostaa reilun kymmenyksen Venäjän talouden koosta eli tätä tekijää ei tulisi sivuuttaa ennakoitaessa Venäjän sotatalouden tulevaa kehitystä (lähde). Kun Venäjän asevarastot ovat täynnä tai ainakin riittävät, sota voi uusiutua Ukrainassa tai alkaa muualla - esimerkiksi Moldovassa (lähde). Putinille ja hänen lähipiirilleen 'jatkuva poikkeustila' on myös tärkeä osa vallassa pysymisen strategiaa.

Venäjän pyrkimyksenä on saada nopeasti aikaan tulitauko, jonka avulla se arvatenkin pyrkii mm. seuraaviin päämääriin: (1) Tulitauon myötä Venäjä toivoo lännen Venäjä-pakotteiden purkautuvan ja jäädytettyjen venäläisvarojen vapautuvan. Venäjä mahdollisesti tarjoaa Trumpin lähipiirille taloudellisia etuisuuksia vastalahjana tulitauosta; (2) Venäjä uskoo tulitauon johtavan lännen aseellisen tuen vähenemiseen Ukrainalle. Lisäksi Venäjän etujen mukaista olisi USA:n sotilaallisen sitoutumisen väheneminen Euroopassa ja USA:n keskittyminen päävastustajaansa Kiinaan. Kreml toivoo USA-Kiina-kamppailun vähentävän Kiinan vaikutusvaltaa Venäjällä (1/3 Venäjän ulkomaankaupasta käydään Kiinan kanssa); (3) Venäjä tavoittelee myös Ukrainan puolustuskyvyn heikentämistä eli ainakin maan osittaista demilitarisaatiota; (4) Venäjä on myös ilmaissut vastustavansa Nato-joukkojen tuloa Ukrainan maaperälle; (5) Kreml pyrkii hyväksyttämään miehitettyjen alueiden ja Krimin niemimaan liittämisen Venäjän federaatioon. Näillä alueilla on merkittäviä kriittisiä mineraalivarantoja (varantojen arvo yli $ 350 mrd), joilla osa sodan kustannuksista voidaan kattaa; (6) Venäjä pyrkii myös estämään Ukrainan liittymisen Natoon ja Euroopan unioniin, vaikka se on julkisuudessa antanut viime mainitulle prosessille keltavihreää valoa; (7) Venäjä toivoo pikaisia vaaleja Ukrainassa, koska Kreml haluaa syrjäyttää Zelenskyin, josta on tullut Ukrainan vastarinnan ruumiillistuma. Pidemmän aikavälin tavoitteena Venäjällä on saada istutettua Ukrainan johtoon Venäjä-mielinen johtaja Georgian tapaan; (8) Kreml haluaa tehdä venäjästä Ukrainan virallisen kielen ja palauttaa kaikki Moskovan patriarkaatin alaisuudessa toimivan Ukrainan ortodoksikirkon omistusoikeudet Ukrainassa; (9) Venäjä voi jopa yrittää maksatuttaa Ukrainalle sodan infrastruktuurituhoja itäisessä Ukrainassa; ja (10) Venäjä ei ole luopunut strategisesta tavoitteestaan muokata eurooppalaista turvallisuusarkkitehtuuria omien etujensa mukaiseksi, millä voi vielä olla arvaamattomia seurauksia koko Euroopalle. Kremlin tavoitteena on saada Yhdysvallat vetämään joukkonsa pois itäisestä Euroopasta ja siirtämään ydinohjuksensa omalle maaperälleen. On hyvä tunnistaa Venäjän strategisen päämäärän olemassaolo, vaikka sen toteutuminen ei tällä hetkellä näyttäisikään realistiselta.

Mahdollisesta tulitauosta huolimatta on todennäköistä, että Venäjä jatkaa hybridisotaansa Euroopassa. Taustaa: Venäjän hyökkäyssodan aikana Euroopasta on karkotettu yli 750 venäläisdiplomaattia, jotka olivat diplomaattistatustaan hyväksikäyttäen vakoilleet lännessä, minkä takia Venäjän tiedustelupalvelut ovat alkaneet rakentaa itselleen avustajaverkostoa. Toisin sanoen Venäjän tiedustelu on alkanut hyödyntää toiminnassaan aiempaa aktiivisemmin lännessä asuvia tavallisia venäläisiä, kaksoiskansalaisia ja länsimaiden tai kolmansien maiden kansalaisia. Lännen vastatiedustelu on parin viime vuoden aikana paljastanut kymmeniä Venäjän läntisiä apureita. Venäjän tiedustelu on käyttänyt näitä henkilöitä salassa pidettävän tiedon hankkimiseen, erilaisiin tuhotöihin, vaali- ja mielipidevaikuttamiseen sekä tilattuihin pahoinpitelyihin. Jos Venäjä päättää lietsoa pelkoa lännessä, ei voida myöskään poissulkea sitä mahdollisuutta, että Venäjän tiedustelu aktivoi yhteistyötään lännessä toimivien rikollisjärjestöjen kanssa. *"Putinin hallinto kokee Mark Galeottin mukaan Venäjän olevan poliittisessa sotatilassa länttä vastaan. Siksi se katsoo tiedustelupalvelujensa voivan toimia sodanajan säännöillä."* (lähde).

Euroopan unioni: EU päätöksenteko vaatii Venäjä-pakotteiden jatkamisen osalta yksimielisyyttä, mikä voi johtaa siihen, että heinä-elokuun taitteessa EU:n Venäjä-pakotejärjestelmä alkaa murentua, jos Yhdysvallat purkaa sitä ennen omia sanktioitaan. On mahdollista, että esimerkiksi Unkarin johto viittaa USA:n Venäjä-pakotteiden purkamiseen eikä enää suostu uusimaan Venäjä-pakotteita nykymuodossaan. Pakotepolitiikan mureneminen puolestaan voi johtaa Venäjän Euroopassa jäädytettyjen varojen ainakin osittaiseen vapauttamiseen ja kaupan kasvuun Venäjän kanssa. Vaikka Venäjän osuus EU:n ulkokaupasta on enää pari prosenttia eikä unioni enää ole yhtä riippuvainen Venäjältä ostettavasta energiasta, on syytä pitää mielessä, että EU:ssa on käytetty koko hyökkäyssodan ajan venäläistä energiaa (lähde). Esimerkiksi neljännes EU-maissa käytettävästä ydinpolttoaineesta (lähde) on yhä peräisin Venäjältä ja Euroopan unioniin tuotavasta maakaasusta lähes viidesosa (lähde). Venäläisen öljyn osuus EU:n

öljyntuonnista on enää muutamia prosenttiyksiköitä, mutta toisaalta venäläistä öljyä on virrannut Euroopan unioniin välikäsien, kuten Intian ja Turkin, kautta (lähde).

AfD:n suuri äänisaalis Saksan sunnuntain vaaleissa ei ollut yllätys (lähde). Yllättävää sen sijaan on se, miksi Trumpin hallinto (lähde) ja lähipiiri (lähde) ovat avoimesti tukeneet AfD:tä. Venäjän tiedustelupalveluiden peitelty tuki Venäjä-myönteiselle AfD:lle ei sen sijaan yllätä (lähde). Saksan poliittiseen pelikentän hämmentäminen ja Trumpin repivä retoriikka liittyen Kanadan ja Grönlannin liittämiseen USA:han palvelevat enemmän Venäjän kuin USA:n etua.

Sotateollisen tuotannon kasvattaminen on ollut Euroopan unionissa liian hidasta paikkaamaan aiempien vuosien investointivelkaa (lähde 1; lähde 2). Venäjä käyttää enemmän sotilasmenoihinsa kuin koko Eurooppa yhteensä, jos sotilasmenot suhteutetaan ostovoimaan (lähde). Tänä vuonna Venäjä tuottaa 30% enemmän tykistöammuksia kuin kaikki EU-maat yhteensä (lähde). Vaikka julkisuudessa on näkynyt kenties jopa alarmistisia uutisia Venäjän nopeasta valmiudesta hyökätä Nato-maahan (lähde), on syytä muistaa, että Ukrainan Venäjälle aiheuttamien materiaalitappioiden kompensoiminen kestää useita vuosia. Toiseksi Venäjä tuskin hyökkää itseään vahvemman kimppuun, mikä alleviivaa sitä, kuinka tärkeää on säilyttää Nato yhtenäisenä ja lisätä liittouman sotilaallista suorituskykyä. George Washingtonin sanat vuodelta 1790 eivät ole menettäneet ajankohtaisuuttaan: *"Varautuminen sotaan on yksi tehokkaimmista keinoista säilyttää rauha."* (lähde).

Suomi: Suomalaisten maanpuolustustahto on korkea – kenties Euroopan korkein (lähde), mutta maamme maanpuolustustalous on suurien haasteiden edessä. Puolustusselonteko osuu asian ytimeen todettaessa, että *"Puolustuksen toimintaedellytykset on turvattava varmistamalla riittävä rahoitus ylivaalikautisesti."* (s. 71). Suomen valtiontalouden kestävyys on koetuksella, sillä leikkauksista huolimatta valtionvelka on kasvanut rajusti tällä vuosikymmenellä (lähde). Mikäli Suomi aikoisi kasvattaa puolustusmenonsa nykyisestä 2,41 prosentista neljään, pitäisi maamme puolustusbudjettia kasvattaa lähes 4,5 miljardilla eurolla (lähde). Kuuban kriisin aikaan eli reilut 60 vuotta sitten senhetkiset Nato-maat satsasivat keskimäärin neljä prosenttia puolustukseensa (lähde). Yhtälön ratkaisu edellyttäisi laajamittaista, ylivaalikautista poliittista konsensusta. Toivon, että tähän Suomen turvallisuuden kannalta välttämättömään valtiontalouden remonttitarpeeseen ollaan herätty.

Jos lännen Venäjä-pakotepolitiikka alkaa murtua, uskon Suomen viennin kasvavan Venäjälle, mutten usko suomalaisyritysten kasvattavan tuontiaan sieltä merkittävästi. Tuonti Venäjältä on perinteisesti perustunut energian ostoon, jolle en näe uutta alkua niin kauan kuin putinismi vallitsee Venäjällä. Suomi ei tuo tällä hetkellä lainkaan energiaa Venäjältä (pl. nesteytettyä propaania – 1/10 koko propaanin tuonnistamme), vaikka maakaasun tuonti Venäjältä on yhä vieläkin laillista (lähde). En usko, että merkittäviä investointeja maittemme välillä toteutuu näköpiirissä olevassa tulevaisuudessa. Tilanteen normalisoituessa matkailu Venäjältä Suomeen todennäköisesti alkaa kasvaa vauhdilla ruplan vaihtokurssin heikkenemisestä huolimatta. Rajan välittömään avaamiseen liittyy kuitenkin huomattava välineellistetyn maahanmuuton riski. Pakotteiden purkautumisen kenties merkittävin myönteinen puoli on varjolaivaston käytön loppuminen, mikä oleellisesti vähentää ympäristökatastrofin riskiä Itämerellä. Vastaavasti Suomen turvallisuuden kannalta kenties kielteisimpänä tekijänä voidaan pitää sitä, että sodan jälkeen Venäjä siirtää sodassa karaistuneita joukkojaan Suomen itärajalle, johon se on jo aiemmin perustanut uusia sotilastukikohtia erityisesti pohjoiseen (lähde). Suomen pohjoisosien puolustuksen turvaaminen tulee edellyttämään lisäpanostuksia niin Suomelta kuin Natolta.

Lopetan lausuntoni Suomen entisen Moskovan ja Washingtonin suurlähettilään Mikko Hautalan sanoihin: *"Uuden kylmän sodan kausi on vääjäämättä Suomen politiikan viitekehys. Se heijastuu kaikkeen. Tämän murrosvaiheen kestosta tai tulevista tapahtumista meillä ei ole tietoa. Viime kädessä ratkaisevaa on, millaiseen tasapainoon suurvaltain ja näiden liittolaisjärjestelmien keskinäiset suhteet päätyvät. Keskeisin kysymys on se, onnistutaanko suurvaltain välinen sota tälläkin kertaa välttämään. Se on mahdollista, mutta ei missään nimessä itsestään selvää."* Suosittelen tutustumaan Hautalan kirjaan 'Sotaa ja rauhaa', joka julkaistiin nelisen kuukautta sitten (lähde).

Tämä lausunto perustuu yksinomaan julkisista lähteistä saatavissa olevaan tietoon eikä näkemykseni välttämättä edusta taustaorganisaatioitteni kantoja.

Turussa, Venäjän hyökkäyssodan alkamisen kolmivuotispäivänä 24.2.2025 (klo 12:00).

Kari Liuhto, Tiedustelututkimuksen professori, Maapuolustuskorkeakoulu ja Turun yliopiston kauppakorkeakoulu